Ч. 198. Львів, пятниця дня 16. (3.) вереска 1910. Річник XIV.

РУСЛАН

Передплата
за »РУСЛАНА« виносить:
з Австриї:
за цілий рік . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . 5 кор.
за місяць . . 1·70 кор.
За границею:
за цілий рік: зі щоденною висилкою 7 долярів, або 12 рублів: з висилкою двічи в тижни $5^{1}/_{2}$ доляра, або 10 рублів: з висилкою що суботи $4^{1}/_{2}$ доляра, або 9 рублів.
Поодиноке число по 10 сот.

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Руслановых псальмів М. Шашкевича

Телефон Редакциї ч. 1484 — Конто почт щадниці ч. 98.704.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о 5½ год. по полудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« при ул. **Оссолїньских ч. 11. партер (фронт від ул. Тихої).** Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на поперед е застережене.
Рекламациї неопечатані є вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в „Надісланім“ 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Межинародне значінє народностного питаня в Угорщині.

(×) Скоро лише висуває ся на дневну чергу справа помиреня між Мадярами а немадярскими народностями в Угорщині, хватає ся там дневникарство і правительство зовсім окремішних способів.

Виводить ся на дневну чергу обговорюванє народностного питаня, веде ся навіть довірочні переговори, над котрими відтак переходить ся до дневного порядку. Опісля підхоплює сю справу все дневникарство мадярскє і доказує неможливість полагоди сего питаня, наколи не буде безуслівно признана народна одноцїлість Угорскої держави, що знов вимагає залишеня всякої політично-народної дїяльности на всїх областях прилюдного житя. Мадярске дневникарство представляє небезпеку для держави народних політиків, пятнує їх протидержавними аґітаторами, а щоби мати яку небудь покришку до того, видобуває ріжні вісти про ворохобні почини немадярских народностий і обговорює в сяжневих статях, щоби відтак перед віденьскими міродатними кругами представити цїлу грозу тих протимонархічних змагань.

Як небудь немадярске населенє Угорщини покірне і миролюбиве, однак провокатори навчили ся у тайної поліциї російскої всяких способів, щоби тих докірних і миролюбивих вивести з терпеливости, а тодї виступають правительственні орґани і ворохобня готова. Дневники підносять тодї великий крик на підбурюванє аґітаторів і подають при тім свої ради, як би таким заворушеням можна тривко запобігти.

Отже тодї домагають ся ще більше рішучого поступованя властий, залишеня всяких переговорів з ворохобниками, удержаненя народних шкіл, де мадярщенє переводить ся безпощадно, засновуваня мадярских семінарий учительских і культурних та народогосподарских інституций мадярских в областях немадярского населеня, засновуваня мадярских осель і т. п. Все те мають бути способи, що мали би довести до народного мира.

Правительство приглядає ся спокійно сему поступованю своїх орґанів і мадярского дневникарства, та покликуючи ся на ті мнимі ворохобні прояви, представляє віденьским кругам міродатним, що супроти таких неспокійних живел нема иншого способу лише дотеперішня система, котра може довести помалу до асиміляциї і що се найлїпше відповідає інтересам монархії.

Однак правительственні власти забувають при тім, що таке поступованє навіть терпеливих і миролюбивих може довести до розпуки і тодї сї живла стають грізним великаном, котрий може довести до нещастя. Немадярскі народности доходять до переконаня, що нігде не находять захисту і опіки. Між народом запанувала велика нужда, а правит. орґани спиняють насильно переселенє за море, дітий мадярщать насильно всякими способами, урядові орґани вмішують ся в чисто приватні справи, а навіть стають на перепоні, щоби можна молити ся своєю рідною мовою, та одягати ся так, як предки, в народний одяг. Все те очивидно викликує велике огірченє і роздратованє в широких верствах немадярского населеня і доводить їх до розпуки.

Таке поступованє правит. орґанів може однак крім того викликати ще иншу небезпеку. Се може довести до зорґанізованя боротьби за границею, якою послугують ся инші гноблені народности европейскі і до накликуваня европейскої інтервенциї. Таке поступованє може викликати вмішуванє чужих держав у внутрішні справи монархії, а загранична дипломация була би рада, щоби нїби то задля привернення мира довести до розєднаня народів в монархії.

Між немадярскими народностями Угорщини займають Румуни найвизначнїйше місце. Відомо, як в Румунії думають про се поступованє мадярских властий з румуньским населенєм. Чиж можна би дивувати ся, колиб в Румунії прилюдна опінія стала п авітельство тамошне перти до становища прихильного Росиї а ворожого тридержавному союзови? В такім случаю румуньске народностне питанє набрало би межинародного значіння політичного, подібно як македоньско-болгарске і могло би легко довести до спору між монархією і Румунією.

Австро-Угорска монархія має доволї внутрішних трудностий і спорів, отже задля того було би порадно, щоби в Угорщині не розогнювати пристрастий в обла-

3

Вечері над Леманом.

Написав б. Мариян Моравский, з дозволу видавця переложив о. Іван Плавюк.

(Дальше).

Відємні партиї мовить Desjardins, є може нині в більшости у Франциї, але від певного часу рух є такий, що їх число малїє, а все збільшає ся число додатних. — Доказавши се замітними поміченями, взиває людий доброї волї до участи в тих переконанях. А коли єго запитаєте, які то переконаня, то він відповість: — вірю, що є обовязок, що люди мають якесь призначенє, до якого повинні стреміти і другим помагати; чим є сї люди, що то за призначенє, сего ще добре не знаю; але йдім просто дорогою обовязку, хоть би ми бачили перед собою лише на десять кроків, а в міру, як будемо поступати, нам прояснить ся.

То ще певно не є релїґією, але дорога до неї. De Vogüe їм к же, що то є змаганє до чогось, гляданє чогось, що в дійсности знаходить ся лише в релїґії. Зрештою сама надзвичайна популярність і вплив Vogüe — хотяй він виразно змагає до католицизму — є знаменною проявою умового стану. Нині відгриває він ролю трохи подібну до ролї Chateaubrianda в першій четвертині нашого віку.

Семйонов. Найбільше повістий знаю з французкої літератури; тож від кількох літ здивувала мене замітна зміна тих повістий в тім напрямі, про який говорить п. Leroy. Та французка повість, що до недавна виславлювала майже виключно віроломства і віроломства, від кількох літ займає ся майже самими моральними питанями, не обминаючи навіть релїґійних. Не все удатно розвязують автори сї питаня, але все слїдно, що намагають ся розвязувати їх по змозї, як знають, найлїпше і все мають перед очима незмірну вартість морального первня в житю.

Leroy. Так дійсно є; є наглядний зворот до висшого позему в нашій белєтристичній літературі. Я згадав про молодих — а кілько то трохи старших повістярів, що ступали передше зовсім иншими шляхами, підлягає від кількох літ тій самій еволюциї. Такий, приміром, Bourget, той законодавець декадентизму, автор так многих лихих творів, кілько то дороги відбув він в тих кількох літах в напрямі до етики і християнізму! Як примірюм зображує він в другим виданю „Нарисів“ стать „сьвятого, справді con amore! В своїх „Сензациях“ з подорожи по Італії, стає він найрадше перед образами митців передрафаелївских, прикований релїґійною гадкою, яку з них вичитує; заглядаючи до якихсь старохристиянських гробів, почитає сї порохи як плїнні мощі і відчуває, що кріпкій віри тих людий завдячує нинїшний сьвіт, що має найлїпшого в своїй души. В Disciple зображує він страшну руїну, до якої льогічно ведуть сумніви о підставах моральности і кінчить молитвою „Отче наш“ устами сокрушеного материялїста. В Cosmopolis переводить подібну гадку на ще більші розміри і знов кінчить у стіп Ватикану — ревним зітхненєм до віри. — Bourget не є ще християнином і може нікоми ним не буде, але є він попросту, як і другі, під впливом тої нової духовної атмосфери, яка всьо обиває.

Не лише повість, але й поезия і що дивнїйша річ, навіть театр відчуває той вплив. Я волїв би, щоби на театральну сцену зовсім не впроваджувано ані сьвященика, ані релїґійних річий; але я запримітив, що коли до недавна робило ся то в тій цїли, щоби поглумити ся з релїґії, то нині дає ся сьвященикови благородні ролї, а вплив релїґії і молитви зображує ся додатно і мило. Поважні штуки, на основі середновічних містерий, знайшли признанє на парискій сценї; а коли правительство заборонило грати „Отче наш“ Coppée, то мало що не прийшло до публичної ворохобнї, — що перед десяти лїтами певно не мало би місця.

Miss Wilson. Менї здає ся, що і в французкім малярстві замітний таким зворот. Памятаю, що коли звиджувала я палату штуки на парискій виставі в р. 1889, не була я ще спосібна оцїнити штуки з многих сторін, але то мене вразило, що вся та пишно представлена штука виглядала так, як коли би християнізму не було ще на сьвітї. Дїла наших англїйских прерафаелїтів не зробили на неї жадного вливу Коли пять літ пізнїйше переїзджаючи через Париж звиджувала я знов „Сальони“, завважала я під тим зглядом ріжницю. Як на Марсовім Полю, так і на Елїзейских Полях видно було поважне число релїґійних предметів, що їх трактовано з почестию і певною щиростию, публика і критика особливо займала ся тими образами, а на устах всїх і цїлу виставу закасував James Tissot, що по десятилїтних студиях, яким віддав ся з вірою і любовю в Сьвятій Землї, розкрив перед Парижанами двіста кількадесять образів з житя Христа, і заповів других стілько.

Не потребую додавати, що в много иних

стях заселених немадярскими народностями, а справедливою полагодою домагань оправданих довести до втихомиреня і до справедливої розвязки народностного питаня.

---

†

Василь Доманицкий

відомий україньский письменник, помер в суботу дня 10. вересня після довгої недуги в Аркашоні у Франциї в 34. році житя.

Про сю нову велику втрату пише київска „Рада“:

Знов з далекої чужини прийшла сумна звістка... Помер Василь Доманицкий, молодий україньский учений і письменник. Довга і тяжка недуга — гірко вимовити — небіжчика таки скінчила ся перемогою смерти.

Небіжчик народив ся 7. марта 1877. року в селї Колодистому (звенигородского повіту, на Київщинї) в семї місцевого сьвященика. Виховане одібрав в одній з київских ґімназий та в київскому унїверситетї, на історично фільольоґічному факультетї, де був одним з найпильнїйших учеників покійного професора Антоновича. Скінчивши унїверситет року 1900-го, Доманицкий став був за учителя в приватнїй київскій ґімназиї Валькера, але вже року 1901 так занедужав, що мусїв покинути всяку службу на все. З того часу небіжчик уже не міг позбути ся тяжкої своєї слабости (сухоти), хоча мало не кожну зиму перебував на півдні, і житє єго було вже вічною боротьбою з смертию, що таки подужала молодий орґанїзм. У суботу вранці Доманицкого не стало.

Небіжчик належав до молодого поколїня україньских діячів, що добувши національної самосьвідомости, вже без ваганя й компромісів віддали себе україньскій справі та роботї на громадскій ниві. Симпатиї тягли єго до наукової й лїтературної праці, бурхливий час зробив з него і громадского діяча. Ставши ще в ґімназиї сьвідомим Українцем, Доманицкий вже з першого року свого перебуваня в унїверситетї починає брати участь у „Кіевск ій Старин-ї“. Академічний сухий тон журнала не міг задовольнити єго живої вдачі і він силу праці, енерґії й заходів положив на те, щоб оживити се наукове видане й зробити єго цікавим і для неспециялїстів. Відділ хронїки та дрібних звісток, що почав вести в „Кіевск-ій Старин-ї“ Доманицкий, справді таки багато причинив ся до того, що журнал незабаром знайшов доступ і до широкої публики, де й почав був здобувати собі симпатиї. Разом з тим Доманицкий з кількома товаришами працює над виданєм народних книжок; се видавництво пішло так добре, що незабаром, під назвою „Вік“ зробилось було на якийсь час центром видавничої діяльности на росийскій Україні. Виїхавши через недугу з Київа, Доманицкий стає осторонь від дрібнїйшої роботи, зате має тепер змогу взяти ся вже до поважнїйших праць. Надрукував він, не рахуючи сили дрібних заміток та рецензий по україньских виданях, отсї більші праці:

I. В „Кіевск-ій Старин-ї“: 1) Бібліоґрафічний покажчик творів Кониського, 2) Критичний розслїд над текстом „Кобзаря“ (вийшла і окремо).

II. В „Записках Наукового Товариства ім. Шевченка“: 1) Козаччина на переломі XVI—XVII. в. (вийшла окремо), 2) Піонер української етноґрафії (Зоріян Доленга-Ходаковский), 3) Невідомі вірші єромонаха Климентя.

III. В „Нов'й Громаді“: 1) Цивільний шлюб і шлюбна розлука на Україні, 2) Новознайдені поезиї Шевченка, 3) Володимир Антонович.

IV. В „Лїт.- Науковім Вістнику“: 1) Никандр Молчановский, 2) „М. Ол. Маркович — авторка „Народнїх Оповіданнїв“, 3) „Марко Вовчок про Кулїша“, 4) Одна з „Катерин“.

Окремо видав Доманицкий популярні брошури: „Товариські крамниці“, „Про сїльску кооперацию“, „Селяньска доля“, „Як хазяюють селяне по ріжних краях“, „Смерть за правду (про Івана Гуса)“, „Про Галичину“, „Про Буковину“. Опріч того, багато належить Доманицкому заміток і статий по ґазетах, а специяльно в „Радї“ він належав до самих найпильнїйших і найпрацьовитійших співробітників з самого її засновання Під єгож редакциєю вийшло і перше в Росиї повне і критично оброблене видане „Кобзаря“ (СПБ. 1907 і 1908 р.), в якому редактор перевірив увесь текст по перводруках та автоґрафах; без єго „Критичного розслїду“ неможлива тепер нїяка робота над питанєм про Шевченка. Успіх відомої „Істориї України-Руси“ М. Аркаса теж багато залежав од умілої редакциї Доманицкого. *) Взагалї ся хора людина виявляла стільки енерґії й була таким зразковим робітником, що трудно було собі й уявити єго без роботи; він працював, буквально рук не покладаючи й не даючи собі нїколи спочинку. Напевне можна сказати, що завчасна смерть спіткала єго тільки через те, що він нїколи не думав і не дбав про себе, підриваючись на роботї за для рідного краю.

Року 1905-го, перебуваючи на селї, Доманицкий багато працював коло осьвідомлюваня селян та оборони їх прав од усяких напастників. Селяне з цїлої Звенигородщини йшли до него на пораду, у него шукали доброго слова собі на розвагу. Єго статї в „Громадскій Думцї“ про насильство ґр. Потоцкого над селянами с. Гусакової (з приводу так званого виводу селяньских садків з панького лїса) перші звернули увагу громадяньства на сю голосну справу. Затеж і небіжчикови не минула дурно ся оборона селяньских інтересів. Коли почало ся славнозвістне втихомирюванє, то повітове начальство зробило з Доманицкого найнебезпечнїйшого ворохобника, і вратував ся він од тюрми тільки тим, що виїхав за кордон. Поза очи мінїстерство внутрішних справ присудило Доманицкого до адмінїстративного засланя у Вологодщину. Нещасний хорий письменник не міг навіть на останку днїв своїх вернутись до рідного краю.

Серед усїх, хто знав небіжчика, повік житиме гарний образ сеї людини з надзвичайно чистою, кришталевою душею й тихою, лагідною вдачею. Такі люди не мають ворогів і у всяку хоч яку розбурхану справу вносять якусь принадну атмосферу тихого спокою, невтомної працьовитости. Досить було раз побачити єго, щоби полюбити на все житє — і певне смерть не витравить з серця єго товаришів того горячого почуваня, яке они мали до него — живого...

Земляж пером тобі, любий наш товаришу!“

---

*) Готовить ся тепер нове видавництво — *Ред. Русл.*

краях обяви житя релїґії в царинї мисли і штуки є далеко численнїйші; але коли п. Бельскі зачепив о Францию, яко найбільше позбавлену релїґії, то має на то відповідь.

H a i n b e r g. З слів п. Бельского вношу, що умовий рух, який будить ся на заході, не скоро дістане ся на схід. Певно, що там думають, на чеб материялїзм царював до нинї без подїлу в умовім сьвітї.

С є м ь о н о в. Вибачте, сей рух етично-релїґійний, про котрий оповідає п. Leroy, не лише що не припізнив ся на схід, але і на сходї має свій початок, то є у Росиї. Від давна був він замітний в писанях росийских авторів, склонних більше або менше до містицизму; виступив яко релїґія милосердия у Достоєвского, а наостанку знайшов найповнїйший і наймогучїйший вислів у Льва Толстоя. Хвиля, коли de Vogüe в своїм романї Roman Russe дав пізнати Франциї росийского митця, була дїйсним початком сеї нової ориєнтациї змислів, про яку говоримо. Спершу прославляли Толстоя, а потім почали писати в тім самім дусї. Була се якраз хвиля перелому митця між повістию — яку довівши до зенїту духової сили в „Аннї Каренїнї“, покидав — а релїґійно-моральним містицизмом, до якого звертав ся. Ще тодї заклинав єго de Vogüe, щоби не лишав первісної дороги, бо инакше стратить всякий вплив на ширший сьвіт. Толстой робив своє, писав і ще пише релїґійні і моральні розправи, учить вирікати ся власної особи, а жити для других, накликує до строгих, аж пересадних чеснот. А Франция, Анґлїя і инші краї ще більше читають сї писаня і розважають більше, як єго повісти. І сам de Vogüe по кількох лїтах в шумній своїй дописи Les Cigognes признав, що помилив ся; він думав, як лїтерат, а тимчасом сьвіт більше бажає моральної поживи, як лїтературної краси.

(Дальше буде).

Католицке віче в Інсбруку.

На перших т о р ж е с т в е н н и х зборах мав промову ґр. Т р а в т м а н с д о р ф про конечність орґанїзациї всїх станів і заводів. Всюди бачимо, говорив бесїдник, змаганє до поправи народогосподарского і материяльного положеня, але всюди видно, як людство тягне більше до материї, стає материєю, котра має без висшої цїли з запереченєм тамтого сьвіта і Бога жити після свого власного бажаня. А се перечене Бога має послужити материї до побіди, бо без переченя Бога вся та будівля упала би. Алеж зпоконвіку в души чоловіка лежить сьвідомість єства Бога, а між всїма исповіданями стоїть на чолї катол. Церква, неосяжна що до поваги. А що Бог прибіцяв Церкві свою поміч, отже звідси ся велика повага єї науки. Нїякий вірний католик не поважить ся присвоювати собі суд про науку віри. „Модернїзм“ не має місця в будівлї катол. науки віри. Церква з своєю повагою научуваня і полїтика в напрямі економічного розвитку стоять мовби супроти себе і все чуємо оклики до роздїлу полїтики і релїґії, однак цїлковитий роздїл є неможливий, бо се належить до задач, для котрих кождий католик обовязаний трудити ся і погодити відродини суспільного і народогосподарского житя з засадами катол. релїґії. Для осягненя сеї цїли треба передовсїм поглибленя віри і розповсюдженя зрозуміня всїх суспільних і народогосподарских питань на основі християньского сьвітогляду. До того покликані передовсїм Церква і єї слуги. Але й сьвітскі повинні помагати в и я в о ю в л а с н о г о п е р е к о н а н я примінєнєм своєї діяльности до христ. засад. Любов ближнього повинна обявляти ся помочию для нуждарів. Однак вирівнанє суспільних суперечностий добровільною діяльностю задля громадного зубоженя є неможливим до переведеня в цїлости. Нинї треба дорогою законодатною п е р е в е с т и н а р о д о г о с п о д а р с к і і с у с п і л ь н і р е ф о р м и на основі христ. сьвітогляду а до того треба доброї орґанїзациї.

Христ. катол. товариства полїтичні повинні впливати на напрям законодавства і домагати ся там основ христ. сьвітогляду. Широкі верстви народні і виборчі ідуть за популярними окликами і обіцянками радикальних аґітаторів. Треба отже творити полїтичні орґанїзациї, котрі поучували би широкі верстви виборчі і поясняли їм ріжні справи. Треба з а г а л в релїґійнім, суспільнім і народогосподарскім напрямі поучувати і розбуджувати здорове зрозуминє і здоровий суд про всякі сучасні питаня. Се вимагає доброго і основного знаня всїх тих питань, щоби їх пояснити народним верствам. Се передовсїм з а д а ч а д н е в н и к а р с т в а, щоби пояснювати і розкривати ложні представлюваня ворожих часописий і писань. Тим то важна річ скріпити і розширити катол. дневникарство, котре би інформувало широкі народні верстви на основі христ. сьвітогляду. Треба також орґанїзувати всї стани і заводи на основі христ. сьвітогляду, щоби довести до зрозуміня клясових ріжниць і їх вирівнаня та усуненя пристрастної боротьби. В практичнім переведеню в житю христ. сьвітогляду, в орґанїзациї всїх станів і заводів на тій основі, в витвивалости при тих засадах може бути порука лїпшої будучини.

Другий бесїдник о. Ф о р к, директор біблїйного інститута в Римі, говорив про „Ц е р к в у і н о в і т н е у м о в е ж и т є“. Почавши від безсмертних образів Рафаеля у ватиканьских станциях, котрі зображають відносини Церкви до Божої науки, фільософії, права і поезиї, відпер бесїдник докір, начеб Церква і єї верховний Начальник не мали зрозуміня для умових потреб нашого часу, коли тимчасом дух нашого часу змагає до свободи, поступу, а Церков нїби то спиняє всякий свобіднїйший рух і гнобить. Та-

кож професори новітних наук на університетах виступають з такими докорами, а хто має відвагу явно признавати ся до катол. віри, уважає ся в тих новітних кругах неуком і вспятником. Сї пересуди находять в широких кругах признанє. Отсї неоправдані напасти проти Церкви викликують навіть посеред вірних католиків сумну зневіру, і багато переходить до ворожого табору. Супроти того не можемо бути байдужними і не повинні упадати духом. Хочемо явно і рішучо відповісти на се питанє про становище Церкви супроти новітного умового житя. Наколи людский дух хоче визволити ся з традиций минувшини, бути свобідним від доґм, від огляду на надприродний лад, тодї відступає очивидно від Христа, від личного Бога. Яке становище має супроти сего заняти Церква, річ ясна. Проґрама Папи instaurare omnia in Christo, привернути сьвіт знов до Христа, се відповідь. Промову сю принято з одушевленєм а на сїм закінчило ся торжественне засїданє.

Полїтичний огляд.

Австро-Угорщина

Reichspost довідує ся, що ческа велика власність не думає поки що виступати зі своїми мировими предлогами, якими уможливленоб урухомленє ческого сойму. З одної сторони її компромісові предлоги ще не готові, з другої сторони неприхильні заряджения соймової більшости моглиб станути їй на перешкодї в надто великім експонованю під сю пору. Серед таких обставин моглаб справа урухомлення сойму розбити ся. Можливо, що доперва в сїчни виступить велика власність зі своїми предлогами.

В Празї розпочали ся вже вступні наради сторонництв в справі проєктованих німецко-ческих мирових конференций. Президия зєдинення німецких соймових послів зібрала ся, щоби перевести вибір шести відпоручників в цїли обісланя праских конференций. Також зєдинене ческих соймових послів відбуло засїданє, в якім брали участь молодо- і старочехи, але не взяли в нїм участи ческі радикали. Однодушно принято до відома звіти послів д-ра Скарди і Двожака про їх переговори з міністром предсїдником. При тім повідомлено про те, що парляментарні комісиї ческого аґрарного і молодоческого клюбу постановили взяти участь в конференциях, які скличе краєвий маршалок. Представники старочехів заявили, що поручать свому сторонництву вислати свого відпоручника на наради. Клюбови независимих (радикальних) послів, запрошених на наради зарезервовано двох представників.

На засїданю президиї німецкого соймового зєдинення одобрено заяву д-ра Епінґера в справі участи в плянованих вступних нарадах про евентуальну сесию ческого сойму, зложену в часї нарад з міністром предсїдником і рішено, що крім президиї зєдинення німецких соймових послів д-ра Епінґера, Пахера, Кріґнера, Леґлєра і Ролєра мають взяти участь з німецкої сторони в сих конференциях ще посли др. Перґельт, др. Герольд і предсїдник німецкої секциї краєвої культури для Чех посол Цулєґер. Оставші два з десяти мандатів задержано для вірноконституцийної великої власности. Після основної мериторичної розправи постановлено, щоби в дни скликаня вступної конференциї, се є 18. с. м., відбули ся збори всїх німецких учасників, не виключаючи представників вірноконституцийної великої власности.

Співробітник часописи Aurore мав нагоду розмовляти в Остендї з ґр. Куен-Гедерварием. Угорский міністер-предсїдник висказав жаль з сего приводу, що часть француской печати займала ся в останніх часах можливостию непорозумінь між Францією і Угорщиною. Він казав дальше: Сї ворожі голоси походять, по моїй думцї з широко розповсюдженого непорозуміня, яке приписує Угорщинї охоту змінити свою міжнародну полїтику. Така зміна є неможлива, бо она мусїлаб знищити добродїйства загального мира, якого удержанє спочиває від більше як трийцяти лїт на наших союзниках. Ще більшою ошибкою зі сторони Франциї булоб думати, що Угорщина в близшій або дальшій будучині думає відлучити ся від Австриї. Про таке відлученє ніхто в Угорщинї не думає, анї собі єго не бажає. Поновно розчарувала ся заграниця заміщанями в нашій внутрішній полїтицї, а можливий розділ Угорщини все був основою проєктів. В Угорщинї знають одначе дуже добре, що услівем нашої независимости є передусїм тїсна і нерозривна злука з Австриєю.

Просимо відновити передплату.

Новинки

— **Календар** В пятницю: руско-кат.: Антима; римо-кат.: Людмили. — В суботу: руско-кат.: Вавила; римо-кат.: Лямберта.

— **Заява** На основі поданої нами недавно вісти про газардову гру в зелїзници рознесли ся всякі невірні поговори і здогади. Супроти того заявляємо, що вість ся не відносить ся до ніякої посольскої личности.

— **Бл. п. Василь Доманицкий**, про котрого передчасну смерть пишемо на иншім місци, був у Львові в лютім 1909. р. на просьвітнім конґресї і належав до почетної президиї. Вже тоді відсунув ся від промови на сьвяточнім вечері в салї »Яд Харузім« звиваючись тяжким болем грудей. — Тїло Покійника має бути перевезене на Україну.

— **Сьвято в Черневі.** Село Чернево, мостиского повіта, сьвяткувало дня 21. серпня торжественно XII. роковини смерти свого бувшого довголїтного пароха, просьвітителя і добродія о. Теофиля Сінкевича. Того дня відбули ся вечерниці, на яких сьвяточну промову виголосив селянин Данько Гувіль, згадавши короткими а щирими словами того, що був для громади сьвящеником професором, лїкарем і адвокатом. По тім відограно комедию пок. В. Сінкевича, призначену для сільских театрів, котра викликала бурю оплесків а опісля по відспіваню народного гимну почала ся товариска забава Сала підчас вистави була битком наповнена селянами і інтелїґенциєю. Були гостї зі Старяви, Малнова, Соколї, Годинь, Серн, Малнівскої Волї і Мостиск. Був також п. Мир. Сінкевич, судия з Яблонова. Порядок удержував місцевий „Сокіл" під проводом голови господаря Вас. Дрімаловского. Уладженєм вечерниць заняла ся місцева інтелїґенция і селяни, а почин до сего дав і взяв провід у свої руки п. Андрій Антоняк, начальник „Народної Торговлї" в Самборі. Доходу було 130 К, котрі призначено на будову бурси ім. о. Теоф. Сінкевича в Черневі і зложено на разі на книжочку щадничу ч. 396 в „Нар. Домі" в Мостисках. Межи иншими надіслали датки на бурсу добродії: Онуфрий Пащак, директор „Нар. Гостинниці" у Львові 50 К, Іван Горбацьо з Самбора 10 К, а на місци зложили: о. Олекс. Сінкевич з Серн 10 К, п. Мирон Сінкевич судия з Яблонова 10 К, о. Коцко 5 К. Для вибудованя бурси ім. Теоф. Сінкевича в Черневі завязав ся місцевий комітет, до котрого належить начальник громади п Ів. Федевич і видніпші члени громади та місцевого учительства. Комітет сей відзиває ся до околичних сіл і місточок з просьбою о ласкаві датки на покладену собі цїль. Датки просить ся слати на книжочку щадничу ч. 396. до „Народного Дому" в Мостисках.

— **Се негарно!** З міста пишуть нам: Вчера відбув ся величавий похорон бл. п. Кучабского, люстратора повітової ради і б. голови Читальнї „Просьвіти" на жовківскім передмістю. На похороні співав хор зложений з кількайцяти молодих людий під проводом п. К. І було би всьо на місци, колиб справа заарханжована того хору не була викликала не то несмаку, але прямого обурення у тих, що про сю справу дізнали ся і розповіли єї дальше і дальше, кидаючи негарне сьвітло на читальню, коли она яко така у нїчім не винна. Іменно день перед похороном при нагоді складаня спочуваня вдові по бл. п. Кучабскім депутация видїлу читальні заявила п-ї Кучабскій, що на похоронах буде співати хор читальнї. Небавом потім явив ся у п-ї Кучабскої п. К., який відтак проводив хором, і зажадав 100 К заплати, єсли хор має співати. Стануло вкінци на тім, що прибита горем по стратї мужа п-ї Кучабска заплатила 70 К, і хор співав, а як, то богато можуть сказати про се слухачі. Та не в тім річ. Питанє тепер, чи хор співав за гроші, чи з патриотизму, на похоронах справдї заслуженого Русина, який ніколи не відмовляв датків чи колядникам на патриотичні цїли, чи квестарам і т. п. Цікаво було би знати, чи стало ся з тими 70 К, єсли хористи співали з патриотизму? — *М.*

— **Галицкий сойм** скликаний на день 22 с. м. а на дневнім порядку першого засїданя, яке зачне ся о 11. год. перед полуднем, поставлені перші читаня звітів кр. видїлу: з урядових чинночтий за час від 1. липця 1909 до кінця червця с. р.; в справі доповнення постанов соймового реґуляміну; в справі зміни етату урядників краєвого бюра зелїзничого; в справі переказаних соймом петиций; в справі відновленя вавельского замку за час від 1. липця 1909 до кінця серпня с. р.; в справі зміни §. 23 закона про повітову репрезентацию; в справі утворення з розпарцельованих двірских обшарів в Яйківцях і Любши самостійної громади адміністрацийної п. н. Антонївка; утвореня з гром. Ляшки муровані двох самостійних громад адміністрацийних: Ляшки мур. місточко і Ляшки мур. село; в справі утвореня з присїлка Сільце к. Божикова і з частини двірского обшару в Божикові самостійної громади адміністр. п. н. Сільце, вилучення присїлка Сеньковичі зі звязи громади Голе равске і утвореня з него самостійної гром. адмін.; в справі каси щадничої у Львові; краєвих фондів позичкових на будову касарень; в справі предложеня звіту кр. Ради шк. про стан прилюдного виховання за 1908/9 р. шкільний; в справі перенесення громад до висшої кляси учительскої платнї; в справі задатків на платнї народних учителїв; в справі краєв. буджету на 1911; в справі замкнення рахунків краєвого фонду за 1909; в справі побору краєвих оплат шинкарских і підвисшеної оплати від пива від дня 1. сїчня 1911; в справі утворення краєвого патронату рукодїл і дрібного промислу; дальше в отсих справах: гірничих, рільних заведень в Дублянах, в Чернихові, Городенцї, Яґольницї, Коберницях, Мильцїні і Суходолї, годівлї худоби, молочарства, меліораций, реґуляциї рік, побільшення технїчної служби дорогової краєв. видїлу, украєвлення доріг, обнятя шпиталю св. Софії у Львові на власність краю, побільшення лїкарів в гол. шпиталю у Львові; побільшення санїтарних округів, в справі замкнення рахунків гал. фонду пропінацийного, в справі видїлення громади Криве к. Тровильна з двірским обшаром з судового округа в Балигородї і придїлення до Лютовиск та вкінци в справі отворення нового суду повітового в Устю зеленім.

— **З Буковини.** Нинїшного дня минуло 25 лїт, як заслужений около відродин буковиньских Русинів проф. др. Смаль Стоцкий став професором черновецкого університету.

— **Масоньска безличність.** В однім склепі недалеко від базилики Sacré Coeur в Парижі виставлено почтову картку, на котрій єсть представлений старий мужчина з сивим волосєм, з лицем поважним і милим в сидячій поставі коло женщини молодої убраної в білий стрій, а під сподом сего образка находить ся напись:

Франц Феррер*)
Жертва католицкої Церкви
розстріляний 13 жовтня 1909
в провалах замку Монтюіч
Ганьба єго катам!

Щоби переходячі до базилики не забули і за другого масоньского мученика, виставило се товариство памятник Баррови з написею: „Supplicié pour n'avoir pas salué une procession" (Покараний смертию за се, що не віддав почести перед процесиєю)

Тимчасом анї одна з тих написий не єсть правдива; особливо треба дивувати ся, що засуд Феррера, який так сьвіжо відбув ся, і котрий видала не Церков, але офіцири, відважують ся вільномулярі приписувати Церкві. Чиж се не безличність? Они очивидно признають все доброю засаду Вольтера: „Mentez, calomniez, et il en restera toujours quelque chose". (Брешіть і оклеветуйте, а з того завсїгди щось остане.)

— **Де би здали ся наші консерватори?** У нас буває часто в Галичині так, що церков без уської археольоґічної вартости не позваляють збурити, а ту громада не має ніякої плоши, де би могла побудувати нову кромі тої, на якій стоїть стара церква. Тимчасом часописи доносять, що в Парижі хотять збурити доми з цїлої улицї Notre-Dame des Victoires, на котрій містять ся такі памяткові доми, як н. пр. дім, де мешкав Bossuet, La Fontaine і ин., а всьо длятого тілько, щоби представляли ся красше жидівскі золочені вивіски на площі притикаючій до сеї улицї. — Чи не годило би ся вислати там наших консерваторів, а на якийсь час спровадити до нас будівельну комісию француску?..

— **Гумористичний кутик.**

У лїкаря:

Недужий: Пане доктор, я стратив зовсїм память...

Лїкар: А чи не пригадуєте собі бодай, коли то стало ся?

---

*) Francisco Ferrer
Victime de l' Eglise catholique
Fusillé le 24 octobre 1909
Dans les fossés de Chateaus Montjuitch
Honte à ses bourreaux,

Оповістки.

— **На городецкім передмістю** у Львові зачинають ся дня 18. с. м. два курси для неграмотних, один в Читальні „Просьвіти“ при пл. св. Юра 5, а другий в школї ім. Б. Грінченка при ул. Дунїн-Борковского ч. 30.

— **„Сокіл“ в Жидачеві** буде дня 25. с. м. посьвячувати свій правор, а по полудни того дня уладжує фестин.

— **В Любіню великім** коло Львова відбуде ся в недїлю 18. вересня від 2. год. по пол. сокільский фестин.

— **Позір Чортківщина!** Товариство „Руска Бесїда“ в Чорткові уладжує дня 18. с. м. в недїлю по фестинї вечерницї з танцями, на котрі отсим членів і гостий просить. Стрій спацеровий. Запрошень не висилає ся. — *Видїл.*

— **Отворенє господарской вистави** в Кульчицях шляхоцких під Самбором, уладженої заходом місцевої читальнї „Просьвіти“, зглядно єї голови о. Гординьского, відбуло ся нинї; вистава потреває цїлий тиждень. Дооколичні села як і інтелїґенцию з Самбора просимо о моральне попертє нашої першої проби на поли економічної роботи. — *Комітет.*

— **З Борщева.** Заходом „Кружка драматичного »Руского Касина« в Борщеві“ відбуде ся в недїлю дня 18. вересня с. р. аматорска вистава. Відограє ся „Кальоші“, комедию в одній дїї Фредра і „Приятелї“ комедию в 2 дїях М. Девалїєра.

— **З Руского Тов-а педаґ.** дістаємо до поміщення отсю відозву: В імя народної єдности і карности просимо горячо усї наші Товариства і Орґанізациї, щоби безусловно не заводили своїх купонів і не давали марки на такі товари, які вже появили ся з нашою маркою. — За Головний Видїл Р. Т. П.: *о. Дамян Лопатиньский,* заст. голови. *Др. Роман Ковшевич,* секретар.

— **Іменованя.** VIII. клясу ранґи одержали о. Йосиф Раковский проф. учительскої семинариї в Залїщиках і о. Дамян Лопатиньский, проф. женьскої учит. семинариї у Львові.

— **З зелїзниць.** Ц. к. Дирекция зелїзниць державних у Львові оголошує в „Ґазетї Львівскій“ розписанє оферт на викованє електричної стациї рухомої.

— **Конкурс.** Головний Видїл Товариства „Просьвіта“ у Львові розписує отсим конкурс на посаду вандрівного учителя сїльского господарства До обовязків вандрівного учителя буде належати: 1. Люстрация сїльских господарств членів Товариства. 2. Поданє інтересованим членам і читальням Товариства поучень, вказівок і рад з обсягу сїльского господарства на місци устно і писемно. 3. Веденє заводових курсів з обсягу сїльского господарства для членів Товариства і людий вказаних Головним Видїлом. 4 Закладанє, веденє і догляд досьвідних піль з ріжними штучними навозами, добірним збіжем і иншими господарскими ростинами і веденє досьвідів на пасовисках і сїножатях. Висші заводові студиї і знанє рускої мови в слові і письмі конечні, а іспит квалїфікацийний учителя для низших рільничих шкіл пожаданий.

Платня і близші услівя після умови. Подання о наданє сеї посади заосмотрені в 1) метрику хрестну на доказ віку, 2) сьвідоцтво заводових наук і відбутої практики, 3) опис житя (curriculum vitae) і 4) евентуальні вимоги компетента: належить вносити до Головного Видїлу Товариства „Просьвіта“ у Львові (ринок ч. 10.) найдальше до 30. вересня 1910. Львів, дня 12. вересня 1910. За Головний Видїл Товариства „Просьвіта“ у Львові: *Петро Огоновский* голова. *Др. Іван Брик* секретар.

Посмертні † оповістки.

— **Володимир Левицкий,** канцеліст окружного суду в Сараєві, умер принявши св. Тайни по довгій недузї д. 10 го вересня в 55. р. житя Покійник походив з Галичини (братя єго Софрон і Іван є сьвящениками в станїсл. диецезиї) і служив спершу в лїсництві, а відтак перейшов до судової служби. Осиротив вдову і пятеро дїтий. Похорон відбув ся ві второк. Вічна єму память!

Телєґрами

з дня 15. вересня

Відень Slav. Corr. доносить, що президент мінїстрів бар. Бінерт приняв вчера послів д-ра Евг. Олесницкого і д-ра К. Левицкого і довго з ними конферував.

Відень Бар. Бінерт конферував вчера з б. мінїстром д-ром Пацаком в справі ческо-нїмецкої угоди. Вечером др. Пацак відїхав до Праги.

Софія. Президент кабінету Малїнов подав ся зі всїма мінїстрами до димисиї. Причиною сего кроку має бути ріжниця поглядів межи кабінетом а королем що до поладнаня турецко-болгарских невзгодин.

Цетинія. Кабінет Томановича подав ся до димисиї. На порученє короля Томанович приняв ся утворити новий мінїстерский кабінет.

Рим. Ононї пійшла чутка, що Папа занедужав. Вчера заперечено сему і зазначено, що хотяй Папа терпить на гостець, однак щоденно приймає на послуханях.

Білгород. При вчерашнім тягненю сербских льосів тютюневих головна виграна в квотї 75.000 франків упала на льос серия 4824 ч. 1.

Тижневий звіт
Торговельної і промислової палати

про цїни збіжа і продуктів у Львові від 5. до 11. вересня 1910.

	за 50 клґ.
Пшениця	9.65— 9.85 К
Жито	7.00— 7.20 К
Ячмінь броварняний	6.75 - 7.7 К
Ячмінь на пашу	6.00— 7.00 К
Овес	7.25— 7.50 К
Кукурудза	0.00— 0.00 К
Гречка	0.00— 0.00 К
Горох до вареня	12.50—13.50 К
Горох на пашу	7.00— 7.25 К
Бобик	7.00— 7.25 К
Конюшина червона	75.00—90.00 К
Конюшина біла	80.00—100.00 К
Конюшина шведска	75.00—85.00 К
Тимотка	25.00—27.00 К
Ріпак зимовий	11.25—11.30 К
Насїнє конопл.	00.00 - 00.00 К
Хміль старий	85.00—100.00 К
Хміль новий	00.00 - 000.0 К

Видає і відповідає за редакцию **Семен Ґорук**

З друкарнї В. А. Шийковського.